

THEOSOFIA

Theosofische Vereniging in Nederland

Jaargang 126 - nummer 4 - december 2025

In dit nummer o.a.:

- In gesprek met Tim Boyd, International President TS
- Empathie: Zelfkennis ontstaat door liefdevolle daden
- Rabindranath Tagore: Een geurige herinnering
- Op zoek naar het Gulden Vlies

Vrijheid van denken

The Theosophical Society (Adyar) heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van, zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven.

Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden.

Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar worden gemaakt of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren.

Meningen of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van The Theosophical Society (Adyar) ernstig om deze fundamentele principes van de vereniging te verdedigen, te handhaven en ernaar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

THEOSOFIA

Jaargang 126 • nr. 4 • december 2025
Driemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland

Inhoud

Redactie
Ingmar de Boer
Saskia Campert
Margreet Mantel
Marianne Plokker (hoofddred.)

Theosofische Vereniging
in Nederland
Tolstraat 154
1074 VM Amsterdam
www.theosofie.nl

Abonnementen
Nederland - € 30,-
België - € 33,-

Daarbuiten worden
extra verzendkosten in
rekening gebracht.

Losse nummers € 8,00
excl. verzendkosten.

Betaling t.n.v.
Theosofische Vereniging
in Nederland Amsterdam
IBAN NL31 INGB 0000 1919 10

Opmaak en druk:
Bizzprint Amersfoort

© 2025

E-mail redactie:
redactie@theosofie.nl
U kunt het tijdschrift
Theosofia vinden op:
www.theosofie.nl/tijdschrift-t/

Voor dit tijdschrift wordt FSC
gecertificeerd papier gebruikt.

Editorial <i>Saskia Campert</i>	136
In gesprek met Tim Boyd Marianne Plokker, Saskia Camper	139
In de wereld, maar niet van de wereld zijn <i>Radha Burnier</i>	142
Empathe in actie <i>Kenneth Small</i>	145
Christian Vandekerkhove 50 jaar lid van de BTV <i>Saskia Campert</i>	149
Naar een nieuwe definitie van de Theosofie <i>Christian Vandekerkhove</i>	151
Register 2025	153
De drie basisbeginselen van theosofie <i>Dr. Arthur Sieders</i>	157
Column - Water <i>Joan Slagers</i>	160
Een geurige herinnering <i>Mary van Eeghen-Boissevain</i>	161
Op zoek naar het Gouden Vlies Douglas Keene	164
Zuiverheid als leidraad op het pad <i>Ingmar de Boer</i>	170

De Theosofische Vereniging in Nederland is een vereniging waar de ontwikkeling van het individu centraal staat. Iedereen heeft in zijn zoektocht naar universele waarheid zijn eigen perspectief op de werkelijkheid. De artikelen in Theosofia weerspiegelen daarom uitsluitend de persoonlijke visie van de auteurs. Hoofdbestuur en redactie accepteren geen verantwoordelijkheid voor de inhoud, nauwkeurigheid of volledigheid van de in artikelen gepresenteerde informatie.

Dit laatste nummer van het jubileumjaar 2025 lijkt bijzonder geschikt om eens een blik te werpen op alle 'International Presidents' die leiding hebben gegeven aan de Theosophical Society Adyar (TS). In de komende nummers zullen we steeds van één van hen een artikel plaatsen om de herinnering levend te houden.

Tim Boyd is onze huidige president sinds 2014. Hij werd geboren in de USA. Regelmatig verschijnen artikelen van hem in *Theosofia*, dus hij is voor de lezers geen onbekende. Tim bezoekt Nederland regelmatig, zodat ook persoonlijk contact met hem voor alle leden mogelijk is. Tijdens de feestelijkheden in augustus jl. had de redactie een boeiend gesprek met hem, waarmee hij de serie over de presidenten van de TS opent.

Radha Burnier (1980-2013), geboren in India. Zij was de langst zittende president. In dit nummer is een tekst van haar opgenomen.

John Coats (1973-1980), geboren in Schotland. Naast zijn functie bij de TS was hij ook bisschop bij de Liberal Catholic Church.

Nilakanta Sri Ram (1953-1973), geboren in India, de vader van Radha Burnier en broer van de echtgenote van de eerdere president George Sydney Arundale.

Curuppumullage Jinarajadasa (1946-1953), geboren in Sri Lanka. Vanaf jonge leeftijd werd hij door C.W. Leadbeater begeleid en opgeleid.

George Sydney Arundale (1934-1945), geboren in de U.K. Zijn echtgenote Rukmini Devi speelde een belangrijke rol in de wereld van de (dans)kunst. Een artikel over haar verscheen in het recente juninummer van *Theosofia*.

Annie Besant (1907-1933), geboren in de UK. In Nederland hebben wij veel aan haar te danken omdat de schenking van het landgoed in Naarden door haar inspanningen plaatsvond.

Henry Steel Olcott (1875-1907), geboren in de USA, was één van de oprichters en de eerste president van de TS.

We zien dat de heren in dit rijtje oververtegenwoordigd zijn, dus het zou mooi zijn als Tim Boyd wordt opgevolgd door een vrouw.

Leider of inspirator?

Vanzelfsprekend drukt iedere president een stempel op de ontwikkeling van de TS. Tim Boyd herkent vier verschillende episodes in de geschiedenis van de TS, die mede werden bepaald door het leiderschap in die tijd. Zijn eigen rol als president ziet hij breed, zowel wereldlijk als spiritueel. De diepere betekenis van zijn presidentschap is - ook voor hemzelf - nog moeilijk te overzien. Duiding daarvan heeft immers afstand nodig.

Hierover nadenkend, kom ik tot de conclusie dat de TS eigenlijk steeds voorzichtig is geweest met het benoemen van een specifieke spirituele leider. Annie Besant heeft gehoopt met Krishnamurti zo'n leider aan de mensheid te presenteren, maar na het terugtreden van Krishnamurti heeft de TS zich nooit meer aan zo'n experiment

gewaagd. Ook mevrouw Blavatsky heeft er altijd voor gewaarschuwd haar niet te zien als spiritueel leider. Zij zag zichzelf liever als doorgeefluik van de Meesters.

Moeten we dan vaststellen dat de Meesters (KH en M) de oorspronkelijke spirituele leiders van de TS zijn? Bouwen de opeenvolgende presidenten voort op die basis en kiezen zij steeds een pad dat past in hun tijd? Werken zij dus meer als inspirator dan als leider? Worden zij daarbij geleid? Zo ja, door wie? Om met Krishnamurti te spreken: *Denk daar maar eens over na.*

De veel gehoorde visie dat een rond een spirituele grootheid gebouwde organisatie zich beter kan ontbinden bij het heengaan van de oorspronkelijke stichter, is blijkbaar niet van toepassing op de TS. De organisatie heeft getoond 150 jaar overeind te blijven door zich steeds weer aan te passen aan veranderende tijden onder de bezielende kracht van haar presidenten. Nog steeds kan worden gesproken van een wereldwijd bloeiende beweging.

Theosofie, een blijvende bron voor waarheidszoekers

Onze lange geschiedenis heeft getoond dat de bijzondere visie zoals verwoord in *De Geheime Leer* en andere theosofische werken over het universum, de evolutie en de mens een inspiratiebron blijven voor zoekers naar waarheid. Een 50-jarig lidmaatschap van de TS - over de viering daarvan van een van de leden leest u in dit nummer - toont aan dat deze bron blijkbaar voldoende aanknopingspunten biedt voor een langjarige verbondenheid. Tim Boyd kan zelfs bogen op een nog langer lopend lidmaatschap!

Theosofia brengt ieder kwartaal een selectie uiteenlopende onderwerpen. Zo wordt dit keer, naast een aantal vaste items, licht geworpen op de Griekse mythologie, een herinnering aan de dichter Tagore, empathisch leven en de verrassende overeenkomsten tussen theosofie en de hedendaagse natuurkunde. Het geeft vertrouwen te zien dat wetenschap en spiritualiteit steeds vaker, zij het schoorvoetend, gezamenlijk optrekken. Dit samengaan was een uitdrukkelijke wens van mevrouw Blavatsky.

Namens het redactieteam wens ik de lezers een vredige decembermaand. Hopelijk vieren veel loges en centra het Lichtfeest rond 21 december, want meer dan ooit hebben we licht nodig in onze wereld.

De activiteitenagenda van de Theosofische Vereniging in Nederland (TVN) en haar plaatselijke afdelingen staat op:

www.agendatheosofie.nl

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Aryel Sanat

Het Innerlijke Leven van Krishnamurti

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland, 2005 – 413 pag.

Paperback, ISBN 9789061750857 – prijs €19,50 € 6,50

Aryel Sanat onthult de rijke esoterische gebeurtenissen van Krishnamurti's innerlijke leven. Persoonlijk heeft Krishnamurti nooit het bestaan van zijn 'meesters' ontkend, noch het feit dat hij het voertuig voor de Heer Maitreya zou zijn. Deze innerlijke realiteiten vormden zelfs iedere dag een onderdeel van zijn volwassen leven en waren nauw verbonden met het werk dat hij deed.

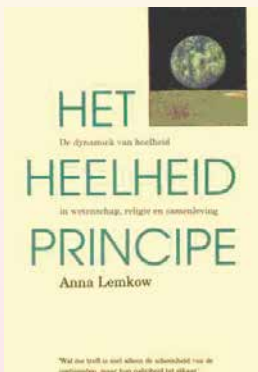
Joy Mills (1920 – 2015)

Op de drempel van het heilige Pad – Psychologisch commentaar op Licht op het Pad

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland, 2004 - 188 Pag

Paperback, ISBN 9789061750864 – prijs €13,50 € 6,50.

Licht op het Pad van Mabel Collins is altijd een van de meest geliefde boekjes van theosofen geweest. Joy Mills gaat met haar diepe inzicht in de thema's die in deze tekst behandeld worden in op zelfrealisatie, verlichting, bevrijding. Dit pad kent voorwaarden en regels, zoals onderscheidingsvermogen, aandacht, zuiver leven, ongehechtheid, geweldloosheid, verdraagzaamheid, onophoudelijke waakzaamheid. Zij gaat ook in op het paradoxale karakter van sommige van de aforismen in dit bijzondere boekje.

Anna Lemkov

Het Heelheid Principe – De dynamiek van heelheid in wetenschap, religie en samenleving

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland, 1993 – 416 Pag

Paperback, ISBN 9789061750666 – prijs €15,00 € 6,50

Nieuwe technologie, industrie en handel hebben de wereldwijde onderlinge afhankelijkheid van alle mensen gecreëerd en ons noodzakelijkerwijs tot hoeders van onze broeders gemaakt, stelt auteur Anna Lemkov, in deze boeiende demonstratie van de realiteit van Heelheid als universeel principe. Ze biedt integratieve benaderingen van religie, filosofie, wetenschap en wereldzaken die kunnen bijdragen aan een stralende toekomst.

De auteur heeft dertig jaar gewerkt als ontwikkelingseconoom bij de Verenigde Naties

In gesprek met . . . **Tim Boyd, International President van de Theosophical Society (TS)**

De redactie is dankbaar dat Tim Boyd tijdens de drukbezochte viering in Naarden van 150 jaar TS en 100 jaar ITC tijd wilde vrijmaken voor een gesprek met leden van de redactie van *Theosofia*. Een deel van onze vragen beantwoordde hij al in zijn bevolgen speech, waarvan hierbij een korte samenvatting.

Terugkijkend in de geschiedenis, zien we dat het einde van een eeuw vaak een periode vol vernieuwing en verandering is. Zo ook het laatste deel van de 19e en 20ste eeuw. De jubilea die we nu vieren en de creatie van de film *One Fire* vormden een goede gelegenheid om deze periodes vanuit theosofisch perspectief nader onder de loep te nemen. We kunnen vier duidelijke tijdperken onderscheiden.

Allereerst de tijd waarin Helena P. Blavatsky, samen met anderen, besloot tot de oprichting van de TS. Zij bracht als eerste oosterse denkbeelden zoals karma en reïncarnatie naar de westerse wereld. Dat was geen simpele taak, want zij ontmoette veel tegenwerking en onbegrip in de toen veelal christelijke westerse wereld. Zij toonde moed, doorzettingsvermogen en bleek bestand tegen eindeloze onterechte beschimpingen. Maar de zaadjes die zij plantte hebben wortel geschoten en zijn uitgroeid tot stevige planten die vrucht dragen.

De tweede periode wordt gekenmerkt door Annie Besant en haar omgeving. De wereld van die tijd maakt kennis met een geleidelijk afbrokkelen van kolonialisme en een herwonnen zelfvertrouwen van gekoloniseerde naties. Vanuit Adyar zette Annie Besant zich vol vuur in voor een vrij India en schuwde niet de politieke arena te betreden. Mede door haar inzet ontstonden de National Congress Party, YWCA Women Organisation en de Scouting in India. Op spiritueel gebied beijverde zij zich voor haar pupil Krishnamurti door hem met de Order of the Star een wereldpodium te bieden.

Vervolgens zien we met Sri Ram en Radha Burnier een nieuwe tendens ontstaan, waarin de nadruk langzaam verschuift naar aandacht voor onze eigen 'mind'. Zelfonderzoek en de persoonlijke zoektocht naar waarheid komen centraal te staan, waarbij de 'mind' zowel een hulpmiddel als een barrière blijkt te zijn.

Tim benadrukt dat hij wellicht niet de juiste persoon is om de huidige tijd te duiden, hoewel hij ruim tien jaar International President van de TS is. Wie midden in een tijdsgewricht staat, mist de noodzakelijke afstand om duidelijke contouren waar te nemen. Wel ziet hij dat nadrukkelijk wordt gekeken naar een bredere invulling van ons spirituele pad, door activiteiten te ontplooiën gebaseerd op de lessen die het verleden ons leert. We hebben een mooie erfenis die we steeds weer afhankelijk van de omstandigheden een nieuwe invulling kunnen geven.

Om Adyar als voorbeeld te nemen: daar ziet Tim een groeiende aandacht voor hulp aan verwilderde dieren, voor klimaat en milieu, voor het voedsel dat we eten en de kleding die we dragen, voor samenwerken zonder competitie en voor een betere verbinding met de natuur. Deze tijd waarin crises elkaar in snel tempo opvolgen vraagt dat we inzien dat we deel van een groot geheel zijn en dat we onszelf bevrijden van het waandenkbeeld dat we afgescheiden zijn. We hebben zoveel kennis, dat we prachtige dingen tot stand kunnen brengen als we dit waandenkbeeld loslaten en samenwerken. Laten we de crises gebruiken om met elkaar een betere wereld te maken!

Dan onze vragen:

Worden in India ook grote festiviteiten gevierd, zoals in Vancouver en Naarden?

Ja, op diverse plekken in India worden feestelijkheden georganiseerd. Natuurlijk zal op de conventie in december ruim aandacht worden geschonken aan 150 jaar TS.

Zou het wenselijk zijn als we terugkeren naar de strijdlust en het activisme uit de begin periode? Er zijn ook nu weer onderwerpen waarover sterk uiteenlopende meningen bestaan zoals abortus, euthanasie, vaccinatie, genderfluiditeit, enz.

Iedere tijd vraagt om een andere aanpak. Nu geven wij vooral het goede voorbeeld en proberen wij mensen te inspireren. Activisme past daar niet in. Daarnaast is het lastig om als persoon “namens theosofie” te spreken, zelfs voor mij. Ik krijg vaak vragen over ons standpunt in zaken waar discussie over bestaat, maar ik geef altijd mijn persoonlijke mening en spreek niet namens alle theosofen. Dat zou ondoenlijk zijn, want er zijn veel nuances die iedereen op zijn eigen manier uitlegt. Ik vertrouw erop dat ieder die zich theosoof noemt nadenkt en zelf een weloverwogen standpunt inneemt.

Kun je ons iets meer vertellen over de film waarover je sprak? Zijn moderne media of krantenpublicaties goede manieren om onze denkbeelden over de bühne te krijgen?

We hebben lang nagedacht over de vorm en uitvoering van de film. Het is een geweldige klus geweest, want op verschillende locaties in de wereld is gefilmd. De Finse filmmaker Terhi Ahava heeft een professionele film geproduceerd met beeld en

V.l.n.r. Sakia Campert, Tim Boyd, Marianne Plokker

geluid dat in bioscopen tot zijn recht komt. Het is de bedoeling de film te promoten in specifieke filmhuizen en arthousebioscopen. Er wordt nu gewerkt aan een versie geschikt voor YouTube. Op 17 november zal de film wereldwijd beschikbaar zijn. Natuurlijk wordt gebruik gemaakt van de moderne media en we benaderen altijd de pers als daar aanleiding toe is, maar niet alle kranten zijn bereid nieuws over theosofie op te nemen.

Is de TS op zoek naar een nieuwe spirituele leider, zoals indertijd Krishnamurti?

Nee. Het uitkijken naar een externe leider is in deze tijd minder relevant. De moderne mens beseft dat hij zijn eigen meester moet worden en is minder op zoek naar externe goeroes. Maar ik ontvang regelmatig brieven van mensen die zeggen de reïncarnatie van Blavatsky of van Krishnamurti te zijn. Zij proberen via theosofiegroepen erkenning te krijgen.

Wordt nagedacht over het opzetten van theosofische woongroepen voor jongeren of ouderen?

Zeker, zover ik weet zijn er in de VS en India diverse initiatieven geweest om dit te verwezenlijken. Het probleem is dat je al snel het verwijt van discriminatie krijgt. Waarom mag hij/zij daar wel wonen en ik niet? Dit is de reden dat dit concept moeilijk uitvoerbaar is.

We zijn vertegenwoordigd in ca. 53 landen, waaronder islamitische landen als Indonesië, Pakistan en Bangladesh. Dat is erg veel als die allemaal door je bezocht moeten worden. Heeft u op uw reizen al een Afrikaans land bezocht?

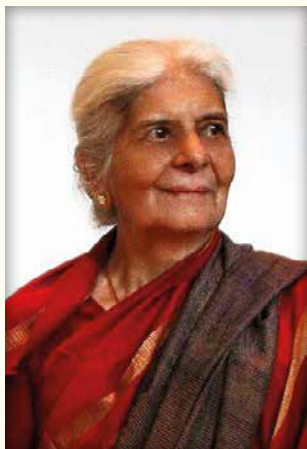
Ja, ik bezocht Egypte. Het bezoeken van onze vertegenwoordigingen is vermoeiend maar heel nuttig. Het is altijd weer een verrassing te horen hoe mensen op hun eigen wijze uitdrukking geven aan de denkbeelden van theosofie. Er zijn nu ook contacten met China, dus wellicht dat theosofie ook daar wortel kan schieten.

Wat Nederland betreft, hoop ik kennis te maken met alle Nederlanders die verbonden zijn aan een theosofisch centrum of loge. Ieder jaar kom ik één keer naar Nederland. Juist gesprekken met de leden aan de basis zijn interessant en leerzaam. Dus: hopelijk tot volgend jaar.

Namens de redactie en lezers van *Theosofia* hartelijk dank voor dit gesprek.

Marianne Plokker, Saskia Campert

Radha Burnier (1923-2013)

Radha Burnier was van 1980 tot haar dood in 2013 de zevende International President van de Theosophical Society (Adyar). Als dochter van Nilakantha Sri Ram, de vijfde International President, was ze van kind af aan vertrouwd met theosofie. Ze was een leerlinge van Rukmini Devi Arundale's School of classical Indian Dance (The Kalakshetra Foundation) en trad op in verschillende Indiase films. Hoog opgeleid - zeker voor haar tijd - promoveerde ze in filologie en sanskriet. Radha was gedurende vele jaren president van de theosofische centra in Crotona (USA) en Australië (The Manor). Ook stond zij jarenlang aan het hoofd van het Internationaal Theosofisch Centrum in Naarden. Daarnaast was zij lange tijd president van de Indiase Krishnamurti Foundation. Onvermoeibaar zette ze zich in voor dierenwelzijn en het onderwijs van sociaal achtergestelde kinderen in India. Zij is auteur van diverse boeken. Dit artikel werd gepubliceerd in *The Theosophist*, februari 2002 onder de titel *The View from Adyar: Being in the World, But Not of It*.

Gezien vanuit Adyar: In de wereld, maar niet van de wereld zijn Radha Burnier

Laten we eens kijken wat het betekent om buiten de wereld te staan. Niet in fysieke zin natuurlijk, maar vrij en in controle over je eigen leven en de loop daarvan, niet door externe of innerlijke dwang meegesleurd te worden in houdingen, waarden en overtuigingen. In de *Yoga-vasishtha* en de *Bijbel* vinden we het advies van respectievelijk Vasishtha en Jezus om als kleine kinderen te worden. Een kind is van nature gelukkig. Zelfs een slecht behandeld kind slaagt erin gelukkig te zijn wanneer het de kans krijgt. Kinderen worstelen niet met de wereld en houden zich niet bezig met bezitsdrang of zelfverheerlijking. Ze zijn gewoon zichzelf.

Daarentegen uit de essentie van wereldlijkheid zich bij volwassenen in bewuste of onbewuste houdingen van strijd en confrontatie. We verwachten dat de hongerende miljoenen vechten om lichaam en ziel bijeen te houden. Maar bij anderen die dergelijke moeilijke omstandigheden niet ervaren, is er voortdurend, op een subtieler niveau, ook iets dat worstelt. Er is strijd met de omgeving, familie, professionele en andere verplichtingen en met wie je bent. Zelfs degenen die zich aansluiten bij filantropische, goedbedoelende organisaties kunnen zich niet onttrekken aan strijd. Dan, moe van de strijd, streven ze ernaar om vrij te zijn van strijd! We durven niet stil te zijn, in vrede, maar willen altijd iets bereiken, ergens komen.

Hebben we ons afgevraagd waar we mee worstelen? Waarom ontstaat stress diep van binnen? Is de fysieke strijd van ons dierlijke verleden nog steeds actief in de hersenen? Waarom voelen mensen die genoeg te eten hebben en van alle

levensbehoeften genieten zich 'arm'? Is het gemoed verslaafd aan het bereiken van een andere toestand? In de moderne maatschappij worden kinderen getraind om zich in te spannen en zich voor te bereiden op steeds betere posities, meer vaardigheden, meer prestaties. Bovendien is er de strijd om geliefd te zijn. Hoe meer mensen hunkeren naar liefde, bewondering of erkenning, hoe stressvoller hun leven is. Ze hunkeren en eisen in plaats van zelf liefdevol, vriendelijk en behulpzaam te zijn; zo brengen ze hun leven door met worstelen.

Zonder een complete lijst te willen maken, kunnen we zien dat worstelen om je verdiensten te bewijzen, slim over te komen, voordelen te behalen, snel vooruitgang te boeken en nog duizend andere dingen te doen, een destructieve, psychologische gewoonte is. *Aan de voeten van de Meester* zegt dat we niet moeten proberen slim over te komen, maar waarom zouden we überhaupt iets willen lijken? Waarom al dat streven? Is het mogelijk om te handelen en te leven, te doen wat de moeite waard, nuttig en goed is, zonder er psychologisch voor te hoeven knokken?

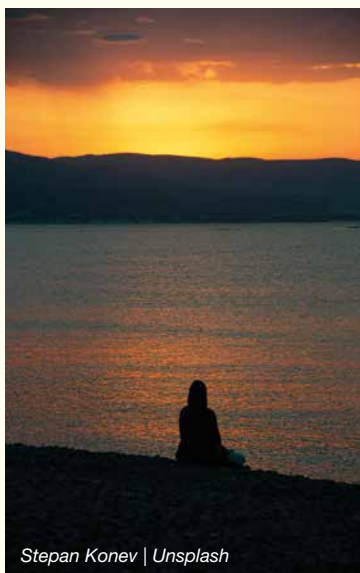
Strijd is een ego-gewoonte, dus zelfs wanneer mensen geen deel willen uitmaken van de wereld en ernaar streven een spiritueel leven te leiden, blijven hun gedachten verlangen naar de aandacht van de goeroe, naar snelle verlichting of naar de beste methode om hun tekortkomingen te overwinnen. Dat is dus niet vredig. *Laat je niet gemakkelijk misleiden door je eigen hart*, zegt *Licht op het Pad*. Het is gemakkelijk om werelds te zijn, terwijl je je inbeeldt spiritueel te zijn. Aan de andere kant, door te leren beseffen dat het egoïstische zelf zich voedt met strijd, confrontatie met mensen, ideeën, omstandigheden en zijn eigen tekortkomingen, verdwijnt de spanning en ontstaat rust.

Gezond leven, natuurlijk en gelukkig zijn als kinderen, betekent: niet veeleisend zijn, niet worstelen, maar stil en kalm zijn bij wat er ook is. Het taoïsme leert geen weerstand te bieden, wat diepe innerlijke tevredenheid impliceert, in harmonie met aarde en hemel. De Bhagavadgita adviseert ook om te handelen terwijl je 'verankerd bent in yoga'. Yoga is het volledig realiseren van de harmonie tussen aarde en hemel, waarvan we deel uitmaken. Wanneer er geen gevoel van strijd is in wat we ook doen of denken (een staat die de ouden sama of kalmte noemden), vindt een opmerkelijke verandering plaats in al onze relaties en in ons hele wezen.

We moeten ons dus realiseren hoe we functioneren – niet wat we doen en hoe we oplossingen voor problemen vinden – maar hoe we functioneren. Misschien doet zelfs een kleine daad, gedaan met de juiste gemoedstoestand, veel meer goed dan veel dingen die door egocentrische strijd

Dmitry Osipenko | Unsplash

tot stand komen. In de oceaan ontstaan, wanneer een sterke wind waait, eerst kleine golven; maar naarmate de wind blijft waaien, worden de golven sterker en groter; dan veranderen ze in enorme golven en brekers. Zelfs de stevige zeilschepen van vroeger konden zulke golven niet weerstaan. We worstelen allemaal in het klein vanwege kleinzielige ambities en denkbeeldige behoeften. Op psychologisch vlak, net als in de oceaan, is een cumulatief proces gaande, zoals we zien wanneer er iets gebeurt in een menigte. Een paar mensen worden bang, dan raakt iedereen in paniek, wat resulteert in een stormloop. De hele wereld is zo. Onze kleine worstelingen stapelen zich op en worden uitvergroot tot grote gevechten en oorlogen. Mensen als Krishnamurti en de Dalai Lama zeggen: 'Jij bent verantwoordelijk voor de hele wereld!' Als we niet in rust en vrede leven, veroorzaken we oorlogen.

Lichamelijk in de wereld zijn is niet belangrijk, zolang er maar harmonie en rust van binnen heerst. Boeddha's worden in de wereld geboren als er degeneratie is, maar ze houden niet op boeddha's te zijn. Ze zijn nooit van de wereld, ze zijn vrij en karmaloos, omdat ze de belichaming van vrede zijn. Karma is niet alleen fysieke actie; het omvat de energie die we in uiterlijke actie steken. De energie van de boeddha's is liefde en vrede, terwijl de energie die gewone mensen genereren in meer of mindere mate egoïstisch is en daarom de oorzaak van geweld. Wil er vrede komen in de lijdende wereld, dan mag er in ons noch strijd, noch de illusies van onzekerheid en ambitie zijn. Wanneer onze illusies eindigen, zullen we voorbodes van vrede zijn.

Vertaling Marianne Plokker

ZELFREALISATIE

Het hele evolutieproces is voor de geest een ontwaken tot de waarheden, en de middelen om die waarheden te implementeren, die eeuwig in zichzelf aanwezig zijn. Wat impliciet was, moet expliciet worden.

Wat de mens werkelijk zoekt, is niet perfectie die in de toekomst ligt, maar vervulling die altijd in het heden ligt.

Het kennen van het niet-Zelf in iemands aard is de weg naar kennis van het Zelf.

Men moet in de diepten van het eigen bewustzijn het vitaliserende centrum van het eigen wezen zoeken, de fundamentele oorsprong van al zijn ontwikkelingen.

N. Sri Ram

Empathie in actie: zelfkennis ontstaat door liefdevolle daden

Kenneth Small

Kenneth Small heeft gedurende meer dan 30 jaar cursussen gegeven over de geschiedenis, cultuur en eeuwige filosofie van theosophie. Hij is adjunct faculty member van de Krotona School of Theosophy in Ojai. Hij geeft ook lezingen via de Point Loma School of Theosophy. Hij is leraar Zen meditatie en boeddhistische filosofie aan de Dharma Bum Temple in San Diego en geeft counselings in holistische kruidengeneeskunde en voeding.

Dit artikel verscheen in *Theosophy Forward* 19 september 2025 onder de titel: *Empathy in Action: Self-Knowledge Arises with Loving Deeds*.

In een recent redactioneel artikel in de media, dat onlangs (september 2025) als een *wake-upcall* werd gepresenteerd, pleitte de schrijver: *Toon geen empathie zonder te handelen*.

Dit is een actueel inzicht om toe te passen in de huidige verdeelde wereld, vol met controversiële, polariserende en concurrerende ideeën, grotendeels gemotiveerd door de jacht op persoonlijke macht. Omgekeerd kunnen we stellen dat het absoluut noodzakelijk is dat 'we niet handelen zonder empathie'.

Reflecterend op dit raadsel, welke meer allesomvattende inzichten kunnen de wijsheidstradities bieden om 'empathie in actie' vandaag de dag te begrijpen?

Het klassieke mystieke traktaat, *De Stem van de Stilte* biedt diepere, soms paradoxale inzichten in poëtische taal en directe aforismen:

Zaaï goede daden en u zult de goede gevolgen ervan oogsten. Verzuimen een daad van barmhartigheid te verrichten staat gelijk met het bedrijven van een doodzonde. Aldus zegt de Wijze.

Zult u zich van handelen onthouden? Zo zal uw ziel haar vrijheid niet verwerven. Om Nirvana te bereiken moet men Zelfkennis bereiken, en Zelfkennis is het kind van liefdevolle daden. (1)

Iets uitgebreider herschreven in proza:

- Het resultaat van vriendelijkheid is meer vriendelijkheid. Zoals de Dalai Lama vaak heeft herhaald: 'Vriendelijkheid is mijn religie'.
- Empathie of mededogen zonder actie (innerlijk of uiterlijk) is onvolledig. Wanneer gecombineerd met actie ontstaat spontaan een nieuwe 'zielsvrijheid'.
- Ultiem ontwaken (*Nirvana*) of zelfs de kleinste glimp, 'speldenprikken' en 'punten' van numineuze 'piekervaring' (*synderesis*) ontstaan uit 'zelfkennis', maar dit is een speciaal soort zelfkennis die één is met mededogen in actie (liefdevolle daden).

Als we deze paar regels van wijsheid en hun betekenis nader bekijken, vinden we een reeks eenvoudige, maar toch diepgaande, essentiële aforismen:

1. Vriendelijke daden hebben een kwalitatief resultaat dat het geheel ten goede komt en dat ons beperkte ego-bewustzijn te boven gaat. Onze daden en activiteiten zijn groter dan we kunnen zien of weten. Om helder te begrijpen en te zien, is er behoefte aan een zeer uitgebreide 'spiegel' die ons het benodigde inzicht geeft. Hoe kunnen we deze 'grotere spiegel' aanroepen, die in de wijsheidstradities vaak wordt aangeduid als 'hoger zelf', of het 'zelfloze zelf' in Zen? Zoals elders in *De Stem van de Stilte* vermeld, hebben we 'breedte, diepte en punten' nodig om ons te leiden; breedte van visie, diepte van bewustzijn, met 'punten' van ontwaakt hoger of buddhisch-inzicht. Dit 'uitgebreide spiegelingproces' vereist stilte en momenten en vormen van stilte om deze visie te voeden. Zelfkennis ontstaat spontaan wanneer men zich bezighoudt met 'zelfloze activiteit'.
2. Situaties die zich aan ons voordoen en die uitnodigen tot medeleven, kunnen zich voordoen in de kleinste gebeurtenissen van de dag, van de afwas tot het water geven van de tuin. Openstaan voor deze baanbrekende kansen zonder enige verwachting van de resultaten, opent de deur naar een meer liminaal en 'wakker' innerlijk bewustzijn. Het terzijde schuiven en verwaarlozen hiervan brengt een karmische reactie teweeg die een regressieve, bindende uitwerking heeft op het geheel. Er valt een grotere heelheid te ontdekken in het heden wanneer we oprecht één zijn met elk tijdloos moment.
3. Terugtrekken uit medelevend handelen op basis van een op angst gebaseerd ego dat gefixeerd is op 'te riskant voor mij' – met zijn zelfisolierende afscherming – belemmert en ondermijnt de onderliggende voorwaarden voor echte 'vrijheid' of 'bevrijding'.
4. Nirvana – de ultieme eenwording met onze spirituele Bron – vereist 'zelfkennis'. Het in evenwicht brengen van 'hoofd' en 'hart' is essentieel op het pad naar innerlijk ontwaken in onze innerlijke Bron. Deze zelfkennis opent ons voor mogelijkheden binnen onze alledaagse gebeurtenissen. Er is niets ongewoons of paranormaals nodig. Een bloem kan een uitzicht van oneindige vreugde openen.
5. Zelfkennis staat gelijk aan compassievolle activiteit en niet louter leren met het hoofd. Het tonen van compassievolle actie tijdens onze dagelijkse activiteiten bevordert een balans tussen leren met het hoofd en het hart. Memoriseren en conceptueel leren zijn niet voldoende om de diepten van onze menselijke psyche en die van anderen te bereiken. Het ligt binnen ons aangeboren potentieel om verder te reiken dan de beperkingen van ons verstand en ons denkvermogen.
6. Het voeden van altruïstische motivatie is het centrale punt van innerlijke transformatie op het pad van innerlijke ontwaking, de centrale essentie van de wijsheidstradities. Zoals dieptepsycholoog Carl Jung zei: *...wanneer liefde zich terugtrekt, neemt macht toe*; en omgekeerd geldt: waar onvoorwaardelijke liefde aanwezig is, lossen persoonlijke machtsobsessies op. Dit geldt niet alleen uiterlijk, maar ook in de psyche van ieder mens. Door onze meditatie in actie en diepe motivatie voor een groter welzijn voor de mensheid en het hele leven, doorbreekt de pelgrim deze regressieve machtsdynamiek. Binnen de dynamiek tussen groepen is dit de smeltende kracht van oprechte diplomatie die mogelijkheden opent om rigide protectionisme op te lossen en deuren te openen voor harmonieuze conflictoplossing. Het erkennen van eventuele restanten van

zelfschaamte lost vooroordelen op en maakt een einde aan het beschuldigen van de verstoten, gemeden en afgewezen ander, en brengt harmonie in relaties, zowel persoonlijke als die welke vaak verborgen blijven binnen de grotere collectieve groep.

7. *Zelfkennis is van liefdevolle daden het kind.* (2) Zelfkennis ontstaat spontaan vanuit een diep betrokken altruïstische motivatie. Dit wordt in de praktijk gebracht in onze dagelijkse activiteiten wanneer we omgaan met de dakloze bedelaar, winkelbediende, buschauffeur, boer, tuinman en autowasser die afgezanten worden van de wijsheid en compassie van de bodhisattva waar we ontvankelijk voor kunnen zijn en waarmee we ons kunnen bezighouden. Een vriend die in een waanzinnige haast bijna door het stadscentrum rende om te voldoen aan wat hij dacht dat een belangrijke afspraak was tijdens zijn werkpauze, passeerde de dakloze bedelaar wiens verwilderde ogen zijn aandacht trokken en wiens woorden plotseling tot hem doordrongen: *Waar we ons tegen verzetten, blijft bestaan.* Verbijsterd, beseffend dat hij zijn centrum volledig kwijt was, vertraagde hij zijn pas, keek om zich heen en voelde zich verlost in het sublieme moment door de 'bodhisattva-boodschap' van de dakloze man. Hij pauzeerde, haalde diep adem, liet zijn stress los en vervolgde zijn weg met een nieuwe kalmte, meer wakker. *Zo is er de waarheid dat 'chelaschap' (discipelschap) een kwestie is van zijn, niet van praten over zijn* (2).

Geleidelijk verschuift de innerlijke visie van de pelgrim van externe zaken en het hebben van en grijpen naar 'dingen', of zelfs de onverzadigbare drang naar louter informatie en loutere feiten, naar het innerlijke vertrouwen in het voeden van die unieke kwaliteit van zijn die aansluit bij compassievolle activiteit. Het uiten van compassie in dagelijkse activiteiten zorgt ervoor dat bredere kringen van mensen die vaak worden vermeden en afgewezen, worden betrokken. Dit weerspiegelt zich zowel innerlijk als uiterlijk in ons leven en groeit op een organische en natuurlijke manier.

Aditya Gombhar | Unsplash

Een prachtige soefilegende beschrijft deze verschuiving van het perspectief van de pelgrim van het beperkte zelf naar het 'zelfloze Zelf' op het pad van ontwaken. Het verhaal gaat als volgt:

De ziel, op zoek naar waarheid, kwam uiteindelijk bij het huis van God aan en klopte op de poort. Als antwoord op het kloppen, galmde de donder door de hemelse ruimten en God riep: 'Wie ben je?' En de ziel antwoordde: 'Ik'. En God antwoordde: 'Ik ken jou niet'. Toen zwierf de ziel opnieuw vele eeuwen rond in ellende en verdriet en uiteindelijk kwam ze terug en klopte opnieuw op de poort van het huis van God. En de stem van God riep en zei: 'Wie ben je?' En de ziel antwoordde: 'Jij'. Toen antwoordde de stem van God en zei: 'Ga binnen in jouw huis, want wij zijn Eén'.

Er is geen onderscheid tussen ik en jij – een prachtige legende die een van de diepste concepten van de oude wijsheid belichaamt. (3)

Vertaling Marianne Plokker

Noten

1. Blavatsky, H.P. *De Stem van de Stilte*, Fragment 2:135-136
2. G. de Purucker, *Het esoterische pad*
3. Verteld door G. de Purucker in *Fundamentals of the Esoteric Philosophy*

Zac Durant | Unsplash

Christian Vandekerkhove 50 jaar lid van de Belgische Theosofische Vereniging (BTV)

Vanzelfsprekend zijn wij altijd blij met nieuwe leden. Zij zorgen immers voor een bloeiende en groeiende vereniging. Maar laten we niet vergeten de langjarige leden te koesteren. Dit jaar gedenkt Christian Vandekerkhove dat hij in 1975 zijn lidmaatschapsdiploma in ontvangst mocht nemen. Bedenk daarbij dat je in die tijd pas officieel lid kon worden als je minstens twee jaar actief in de vereniging was geweest!

Ik neem de lezer kort mee op de weg die Christian hand in hand met onze zusterorganisatie in België heeft afgelegd. In april 1974 publiceert hij zijn eerste artikel over theosofie *Naar een nieuwe definitie van de Theosofie* dat u in dit nummer aantreft. In de volgende vijftig jaar zullen veel artikelen en boeken volgen. Een overzicht van zijn werk is te vinden op zijn website.

Christians pad

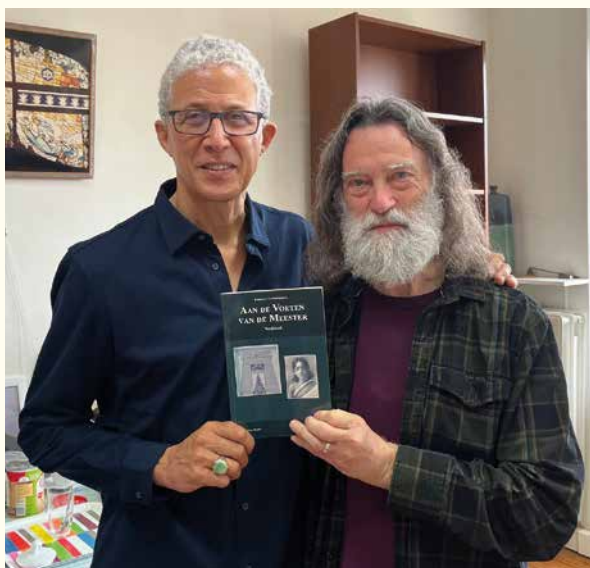
In de herfst van 1968 stelt Christian (net 15 jaar geworden) de vragen die veel jongeren zich stellen: waar kom ik vandaan, waar ga ik naartoe, wat is de zin van dit alles? Hij start met enkele schoolkameraden een boeiende reeks discussies over filosofie, wetenschap, het paranormale, enz. Het paranormale leidt hem vervolgens naar het esoterische en van daaruit naar het spirituele.

In de openbare bibliotheek leest hij elk beschikbaar boek over onderwerpen als telepathie, helderziendheid, telekinese, uittreding, enz. Elke woensdag- en zaterdagnamiddag brengt hij door in de esoterische boekhandel van Antwerpen.

Zo komt hij in contact met de verschillende soorten rozenkruisers en theosofen, waarvan hij gretig alle bijeenkomsten bijwoont. Wat betreft theosofie wordt uiteindelijk de Adyarvereniging zijn keuze, omdat die binnen de theosofische familie de meeste vrijheid van denken toelaat. Zijn favoriete auteurs zijn in die tijd Leadbeater, Besant, Bailey, Dr. Douglas Baker en Jinarajadasa. Deze zullen hem vormen en blijvend inspireren.

Na enkele jaren actief te zijn in de Antwerpse Loge van de BTV, ontvangt hij in het Eeuwfeestjaar van de Theosophical Society op 17 december 1975 – exact 50 jaar geleden dus – zijn lidmaatschapsdiploma.

Christian is ook actief in veel andere bewegingen, waarvan hij de charismatische leiders kan ontmoeten. Vanaf zijn jonge jaren wordt hij op veel plaatsen gevraagd om lezingen te geven en krijgt hij zijn eerste interviews in de geschreven pers, radio en TV. In die tijd volgt hij de maandelijkse lessen van de Theosofische School voor Wijsheid van de Gentenaar Antoon de Pauw. Voor de Antwerpse Loge breken op een gegeven moment moeilijke tijden aan. De meeste leden zijn hoogbejaard en kunnen zich

niet goed meer verplaatsen, het lokaal valt weg, enz. Deze onzekere tijd brengt Christian ertoe zich enigszins terug te trekken, maar Eddy Doms haalt hem uiteindelijk over om weer actief te worden in de loge. Naast de zondagochtendlezingen en de studieklassen op dinsdag, zal Christian gedurende jaren binnen de Antwerpse Loge een groep leiden op donderdagavond, met vaak tussen de 20 en 30 deelnemers.

Uit deze groep ontstaat in 2006 *Loge Witte Lotus*, waaruit dan weer in 2016 *Loge Open Paradigma* voortkwam. In 2002 had Christian met enkele mensen een studievereniging opgericht 'Open paradigma' die hij in 2016 aan de Belgische Theosofische Vereniging schonk. Loge Open Paradigma verkreeg het Logecharter.

Sedertdien kent Antwerpen binnen de BTV drie theosofische loges die op verschillende dagen in hetzelfde lokaal samenkomen.

Het geeft vreugde te zien dat mensen binnen onze vereniging hun leven lang meedenken en meewerken aan de verspreiding van het theosofisch gedachtengoed. Zij vormen voor ons allen een bron van inspiratie!

Saskia Campert

Viering 150 jaar TS en 50-jarig lidmaatschap Vandekerkhoven in Antwerpen

Naar een nieuwe definitie van de Theosofie

Christian Vandekerkhove

*Dit artikel werd gepubliceerd in De Braidkring, 1ste jaargang,
nr. 4, april 1974*

Onze wereld is het product van opdoemende tegenstellingen, die door hun vereniging een hogere eenheid vormen.

Een van die koppels tegendelen is de nog steeds woedende strijd tussen wetenschap en religie. De kerk heeft de wetenschapper in de ban geslagen of verbrand en de materialistische wetenschap beschouwt de godsdienst als een mythologie en herleidt – ik spreek in uitersten – ieder religieus gevoel tot een moedercomplex en een natuurlijk streven naar veiligheid en bescherming en het ontduiken van verantwoordelijkheid.

In elke opvatting zit een deel van de waarheid vervat, maar men mag niet te ver gaan en alles door één feit proberen te verklaren.

Eliphas Lévi zegt ergens: *De godsdienst zegt: geloof en ge zult begrijpen en de wetenschap zegt: Begrijp en ge zult geloven.*

De moderne mens wordt natuurlijk meer aangetrokken door de laatste methode, de wetenschappelijke, want ze sluit dichter aan bij onze manier van denken. Maar wetenschap impliceert niet noodzakelijkerwijs 'materialisme'. De huidige wereldbeelden, zowel van de verschillende godsdiensten als van de westerse wetenschap, zijn duidelijk eenzijdig en geen van alle kan de moderne mens nog bevredigen.

Wat we zouden moeten hebben, is een wetenschap die experimenteel zowel het fysieke als het transcendent bestudeert – wel, dat is nu juist de theosofie.

De theosofie is een wetenschap die de mens en het heelal proefondervindelijk bestudeert – zonder materialistische vooroordelen en aan de hand van logische deducties tot een zinvolle en wetenschappelijke kosmogonie en antropogonie komt.

Waarin verschilt de theosofie dan van de officiële wetenschap, want uitgaande van dezelfde mens in dezelfde wereld, die dan bovendien nog op dezelfde wijze onderzocht worden, komen ze toch tot ver uiteenlopende en zelfs weleens tegenstrijdige wereldbeelden? De oorzaak van dit verschil ligt in de uitrusting die door beide onderzoekssystemen wordt gebruikt.

Waar de officiële wetenschap waarneemt door middel van de vijf traditionele zintuigen van de mens (eventueel versterkt door technische hulpmiddelen), gaat de theosofie

te werk met een 'set' van zes zintuigen. Het toegevoegde zintuig – voor zover men hier van een zintuig mag spreken – is de helderziendheid.

Men zou zich kunnen afvragen hoe dit ene supplementaire instrument de oorzaak kan zijn van zo'n verscheidenheid in resultaten, maar hoe kan het anders, als deze helderziendheid naast de bekende fysieke wereld een andere nog veel ruimere ontsluit, die bovendien nog nauw samenwerkt met de fysieke, zodat een actie in de ene, gevolgen kan hebben in de andere en dat onbegrijpelijke feiten in de ene op dezelfde wijze hun oorsprong zouden kunnen vinden in de andere. Zo wordt duidelijk dat het bestuderen van slechts één van deze twee werelden – in dit geval enkel de fysieke – als onvermijdelijk gevolg heeft dat men bepaalde verschijnselen niet kan verklaren en ze bijgevolg niet gelooft of uit angst en vooroordeel terzijde laat en niet onderzoekt.

Zou men de huidige wetenschap dit kwalijk kunnen nemen? Beslist niet. In de Middeleeuwen was de wetenschap gedegenereerd tot een mengmoes van slecht begrepen occulte leringen, brokjes oude wetenschap en filosofie en een groot deel bijgeloof. De toenmalige geleerden waren verplicht, de wetenschap schoon te maken en te rationaliseren.

De eerste fase daarvan was als enige werkelijkheid het fysieke aan te nemen, wat zeer goed gedaan werd. Op dit ogenblik moeten de begrippen en theorieën echter verruimd en dat materialisma van ons afgeworpen worden. Zo groeien we naar de volledige wetenschap die er onvermijdelijk – al is het over een eeuw of twee – toch zal komen.

Dit zal natuurlijk nog wel een zekere tijd duren, maar wat geeft dat, vermits die wetenschap reeds bestaat – hoewel nog niet officieel aanvaard – we noemen ze THEOSOFIE en wie een voorsmaakje wil van wat het Aquariustijdperk zal bieden wanneer ze door haar kinderziekten heen zal zijn, kan zich gerust wenden tot de theosofische wetenschap: heel zijn denkpatroon en zijn filosofie zullen op aangename wijze verruimd worden en hij zal een stap vooruit gezet hebben op het pad van de persoonlijke evolutie en de realisatie van de mens.

In dit verband spreekt Eliphas Lévi in een ander werk (*Histoire de la Magie*) nog de wens uit dat *de godsdienst en de wetenschap eens arm in arm zullen mogen gaan, vermits ze toch dezelfde wieg hebben gehad.*

Gelukkig kunnen we in 1974 merken dat zijn wens, die hij meer dan een eeuw geleden formuleerde, reeds voor een deel werkelijkheid is geworden. Zo zijn de verschillende wereldgodsdiensten soepeler geworden in hun dogma's en streven ze naar eenheid.

De wetenschap is ook reeds op weg met de studie van de parapsychologische verschijnselen. Deze tak van de wetenschap is nog maar in zijn beginstadium en moet NU doorbreken.

Dit is de taak van de jongere generatie, een taak waarvoor op U ALLEN wordt gerekend.

THEOSOFIA
Register Jaargang 126 • 2025

Driemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland

Redactie:
Ingmar de Boer, Saskia Campert, Margreet Mantel
en Marianne Plokker (hoofdredacteur).

Dit register kan, indien gewenst, worden uitgenomen
zonder onderbreking van de artikelen.

THEOSOFIA

Register Jaargang 126 • 2025

Schrijver	Titel	Nr.	Pag.
Beers, K. van	De grote betekenis van Van der Stok voor theosofie in Nederland	1	38
Beurs, R.J. de	Nogmaals: het reïncarnatievraagstuk	1	28
Blavatsky, H.P.	De Gulden Treden	2	81
Blavatsky, H.P.	Zelfverbetering	3	124
Boer, I. de	In memoriam Frans Meijer	1	27
Boer, I. de	Theosofische kennis en de leer van het hart	2	51
Boer, I. de	Van de voorzitter: over de algemene ledenvergadering	3	126
Boer, I. de	Van de voorzitter. Zuiverheid	4	170
Boyd, T.	Cycli en verlangen	3	95
Burnier, R.	Gezien vanuit de Adyar: In de wereld zijn, maar niet van de wereld zijn	4	142
Campert, S.	Editorial	1	4
Campert, S.	Editorial	2	48
Campert, S.	Editorial	3	2
Campert, S.	Editorial	4	136
Campert, S.	Sekse en genderidentiteit in theosofisch perspectief	1	21
Campert, S.	Boekrecensie: Lama Zopa Rimpochee, Problemen oplossen: mahayana gedachtentransformatie	2	79
Campert, S.	In gesprek met Svyatoslav Lipsky	3	117
Campert, S.	Christian Vandekerkhove 50 jaar lid van de Belgische Theosofische Vereniging	4	149
Eeghen, M. van	Een geurige herinnering: verblijf van Rabindranath Tagore in huis De Duinen	4	161
Hebert, B.	Mentale gezondheid en de tijdloze wijsheid	3	98
Heijbroek, A.	100 jaar ITC Naarden, het werk verandert	2	60
Hoofdbestuur T.V.N.	Nieuwe leden van het hoofdbestuur	3	128
Keene, D.	Op zoek naar het Gulden Vlies	4	164
Klaasse, A. /			
K. van Beers	Nieuwe ontwikkelingen bij de Loge Utrecht	1	25
Leland, K.	Inwijding (initiatie) toen en nu	1	32
Lemkov, A.	Hardop denken: Blavatsky over evolutie	2	82
Mantel, M.	De Grote Piramide	1	16
Mantel, M.	Interview met Elisabeth Raven	2	65
Melssen, F.	The World Federation of Young Theosophists. Verslag	3	103
Michie, D.	Boeddha, Jezus, Einstein, rebellen voor dezelfde zaak	2	75
Oliveira, P.	H.P. Blavatsky in Tibet	1	7
Overdevest, E.	De heropleving van jong theosofen	1	13
Ram, A.S.	Wil en de collectieve wijsheid	3	111
Redactie Theosofia	In gesprek met Tim Boyd	4	139
Sender, M.	Creëren van heilige ruimtes	3	106
Sieders, A.	Drie basisbeginselen van theosofie en natuurkunde	4	157
Slagers, J.	Column	2	74
Slagers, J.	Column	3	116
Slagers, J.	Column	4	160
Small, K.	Empathie in actie	4	145
Sültmeyer, I.	Rukmini Devi Arundale, een inspirerend leven	2	67
Tol, P. van	Interview met Razul van Die	2	58
Vandekerkhove, C.	Naar een nieuwe definitie van de theosofie	4	151
Wyatt, T.	Rechten en verantwoordelijkheden	3	120

THEOSOFIA

Register Jaargang 126 • 2025

Titel	Schrijver	Nr.	Pag.
100 jaar ITC Naarden, het werk verandert	Heijbroek, A.	2	60
Boeddha, Jezus, Einstein, rebellen voor dezelfde zaak	Michie, D.	2	75
Boekrecensie: Lama Zopa Rimpoechee, Problemen oplossen: mahayana gedachtentransformatie	Campert, S.	2	79
Christian Vandekerkhove 50 jaar lid van de Belgische Theosofische Vereniging	Campert, S.	4	149
Column	Slagers, J.	2	74
Column	Slagers, J.	3	116
Column	Slagers, J.	4	160
Creëren van heilige ruimtes	Sender, M.	3	106
Cycli en verlangen	Boyd, T.	3	95
De grote betekenis van Van der Stok voor theosofie in Nederland	Beers, K. van	1	38
De Grote Piramide	Mantel, M.	1	16
De Gulden Treden	Blavatsky, H.P.	2	81
De heropleving van jong theosofen	Overdevest, E.	1	13
Drie basisbeginselen van theosofie en natuurkunde	Sieders, A.	4	157
Editorial	Campert, S.	1	4
Editorial	Campert, S.	2	48
Editorial	Campert, S.	3	92
Editorial	Campert, S.	4	136
Een geurige herinnering: verblijf van Rabindranath Tagore in huis De Duinen	Eeghen, M. van	4	161
Empathie in actie	Small, K.	4	145
Gezien vanuit de Adyar: In de wereld zijn, maar niet van de wereld zijn	Burnier, R.	4	142
H.P. Blavatsky in Tibet	Oliveira, P.	1	7
Hardop denken: Blavatsky over evolutie	Lemkov, A.	2	82
In gesprek met Svyatoslav Lipsky	Campert, S.	3	117
In gesprek met Tim Boyd	Redactie Theosofia	4	139
In memoriam Frans Meijer	Boer, I. de	1	27
Interview met Elisabeth Raven	Mantel, M.	2	65
Interview met Razul van Die	Tol, P. van	2	58
Inwijding (initiatie) toen en nu	Leland, K.	1	32
Mentale gezondheid en de tijdloze wijsheid	Hebert, B.	3	98
Naar een nieuwe definitie van de theosofie	Vandekerkhove, C.	4	151
Nieuwe leden van het hoofdbestuur	Hoofdbestuur T.V.N	3	128
Nieuwe ontwikkelingen bij de Loge Utrecht	Klaasse, A. / K. van Beers	1	25
Nogmaals: het reïncarnatievraagstuk	Beurs, R.J. de	1	28
Op zoek naar het Gulden Vlies	Keene, D.	4	164
Rechten en verantwoordelijkheden	Wyatt, T.	3	120
Rukmini Devi Arundale, een inspirerend leven	Sültemeyer, I.	2	67
Sekse en genderidentiteit in theosofisch perspectief	Campert, S.	1	21
The World Federation of Young Theosophists. Verslag	Melssen, F.	3	103
Theosofische kennis en de leer van het hart	Boer, I. de	2	51
Van de voorzitter. Zuiverheid	Boer, I. de	4	170
Van de voorzitter: over de algemene ledenvergadering	Boer, I. de	3	126
Wil en de collectieve wijsheid	Ram, A.S.	3	111
Zelfverbetering	Blavatsky, H.P.	3	124

*Een vredige decembermaand
en een voorspoedig nieuwjaar*

*Hoofdbestuur van de
Theosofische Vereniging in Nederland
en redactie Theosofia*

De drie basisbeginselen van theosofie en hun brug naar de natuurkunde

Dr. Arthur Sieders, september 2025

Arthur Sieders is afgestudeerd als natuurkundige en gepromoveerd in de wijsbegeerte. Na een loopbaan in het bedrijfsleven is hij overgestapt naar het middelbaar onderwijs en werkt thans aan het Grotius College te Delft als docent natuurkunde.

Theosofie wordt vaak omschreven als een synthese van religie, filosofie en wetenschap. Hoewel haar wortels diep reiken in de oude wijsheidstradities, is ze nooit bedoeld geweest als een gesloten systeem. Integendeel: de theosofie nodigt steeds uit tot een dialoog tussen esoterisch inzicht en de ontdekkingen van de moderne wetenschap. In dit artikel wil ik de drie fundamentele beginselen van theosofie in verband brengen met de natuurkunde, eerst vanuit het perspectief van de klassieke fysica en vervolgens vanuit de quantumfysica.

Het eerste beginsel: het ene, alomtegenwoordige en grenzeloze beginsel

Theosofie stelt dat er achter alle verschijnselen een absolute, onkenbare grond ligt: een universeel beginsel dat alle manifestaties doordringt. Dit is geen persoonlijke godheid, maar een onbegrensde werkelijkheid die zich aan ons alleen laat kennen via haar uitdrukkingen.

In de **klassieke fysica** vinden we een parallel in het idee dat de natuur overal volgens dezelfde wetten werkt. Newtons concept van zwaartekracht geldt zowel voor een vallende appel als voor de beweging van de maan. Maxwell* liet zien dat licht en elektriciteit manifestaties zijn van één en dezelfde elektromagnetische wet. Hoewel deze wetten niet absoluut zijn, geven ze wel uitdrukking aan de overtuiging dat er één universele orde is die alle dingen samenbindt.

In de **quantumfysica** zien we dit nog sterker terug. Verschijnselen als quantumverstrengeling laten zien dat twee deeltjes, hoe ver ze ook van elkaar verwijderd zijn, verbonden blijven in een onmiddellijke samenhang. De quantumveldentheorie gaat zelfs verder: alle deeltjes blijken in feite excitatiepatronen van onderliggende velden die het hele universum doordringen. In dit perspectief wordt het theosofische beginsel van een universele ondergrond zichtbaar als een fysisch veld dat alles draagt en verbindt.

Het tweede beginsel: de wet van periodiciteit of cyclische openbaring

Volgens theosofie verloopt alle kosmische en menselijke ontwikkeling in cycli: geboorte en dood, opkomst en ondergang, rust en activiteit. Het universum zelf ademt in en uit in oneindige ritmen.

De **klassieke fysica** toont ons de alomtegenwoordigheid van ritme en herhaling. Planeten beschrijven banen in vaste patronen, de slinger van een pendel beweegt in een eindeloze heen-en-weer en geluidsgolven trillen in regelmatige frequenties.

Maxwell toonde dat ook licht een golfbeweging is. Dit cyclische karakter van de natuur is een tastbaar evenbeeld van de theosofische leer van periodiciteit. In de **quantumfysica** krijgen cycli een nog fundamenteeler karakter. Deeltjes worden niet louter als vaste puntjes gezien, maar als *golffuncties* die trillen en oscilleren. De quantumwereld is in wezen een universum van vibratie en waarschijnlijkheidspatronen. Zelfs materie zelf kan begrepen worden als gecondenseerde trillingen van velden. Hiermee sluit de moderne wetenschap opvallend aan bij de theosofische gedachte dat de werkelijkheid in haar diepste grond ritmisch en cyclisch is.

Het derde beginsel: de eenheid van alle zielen met de universele Ziel

Theosofie leert dat elke ziel een vonk is van dezelfde universele geest. Hoewel we onszelf tijdelijk ervaren als afgescheiden individuen, zijn we in wezen uitdrukkingen van één en dezelfde bron.

De klassieke fysica ontwikkelde in de 19e eeuw het principe van energiebehoud: energie kan nooit verloren gaan, slechts van vorm veranderen. Daarmee ontstond het beeld van een universum waarin alles met elkaar verbonden is door één groot energieweefsel. Deze visie herinnert sterk aan het theosofische idee dat er een onderliggende eenheid is die alle vormen draagt.

In de quantumfysica wordt dit beeld nog concreter. De quantumveldentheorie laat zien dat alle deeltjes en krachten voortkomen uit dezelfde onderliggende velden. Een elektron hier en een elektron daar zijn niet wezenlijk verschillend: ze zijn manifestaties van één elektronisch veld. Alles wat bestaat, van sterren tot mensen, is een variatie binnen hetzelfde kosmische 'veld van zijn'. Het idee dat wij allen in wezen één zijn met een universele Ziel vindt in deze wetenschappelijke visie een verrassend sterke echo.

Een samenvattend beeld

De drie beginselen van theosofie – het ene grondbeginsel, de cyclische wet, en de eenheid van alle zielen – kunnen dus vruchtbaar in verband gebracht worden met de inzichten van zowel de klassieke als de moderne fysica.

1. Het eerste beginsel vindt een parallel in de universele natuurwetten en in de quantumvelden die het hele universum doordringen.
2. Het tweede beginsel weerspiegelt zich in de ritmische patronen van planeten en golven en in de vibrerende aard van de quantumwereld.
3. Het derde beginsel klinkt door in de eenheid van energie en de gedeelde oorsprong van alle deeltjes in één universeel veld.

Slotbeschouwing

Theosofie hoeft geen natuurkunde te zijn en natuurkunde geen theosofie. Toch is het fascinerend om te zien hoe de inzichten van beide domeinen elkaar aanvullen. De wetenschap reikt ons beelden en formules aan; theosofie wijst ons op de diepere betekenis en samenhang.

Wanneer we de drie beginselen verbinden met de taal van de fysica, krijgen we een dubbele rijkdom: de wiskundige precisie van de wetenschap en de symbolische diepte van de esoterische traditie. Samen nodigen ze ons uit tot een groter besef van de eenheid, de ritmische ordening en de diepe verbondenheid van al het leven.

Noot

* James Clerk Maxwell (Edinburgh, 13 juni 1831 – Cambridge, 5 november 1879) was een Schots wis- en natuurkundige. Naar hem zijn de vier Maxwellvergelijkingen genoemd. Op deze grondvergelijkingen is de hele klassieke elektromagnetische theorie gebouwd. Met Albert Einstein en Isaac Newton wordt hij tot de grootste natuurkundigen gerekend. (Wikipedia)

DNS-DNG | Unsplash

Column - Water

Joan Slagers

Een bijna ongelooflijk maar waar gebeurd verhaal wil ik u niet onthouden.

Een goede bekende is van beroep organizer. De vrouw in kwestie komt in het huis van een oudere dame. Deze heeft het laatste jaar al tweemaal wateroverlast gehad. Het jaar daarvoor had haar keukenvloer blank gestaan. In de paar dagen dat de organizer in het huis verblijft valt haar een portret van een man op dat in de huiskamer hangt omdat het rond de mond vreemd verbleekt is. Uiteindelijk vraagt ze de eigenaresse wat er toch met het portret is gebeurd. Dan vertelt de dame dat haar man twee jaar geleden overleden is en dat ze sindsdien iedere ochtend en avond zijn portret kust.

Water staat symbool voor onze emoties. U weet dat natuurlijk. Datgene waar we emotioneel niet zo goed weg mee weten of waar we ons soms niet eens bewust van zijn, wordt door de ziel vaak op bijzondere manieren aan ons duidelijk gemaakt. 25 Jaar geleden droomde ik af en toe 'waterdromen', zoals de volgende beschrijving demonstreert.

Een zeewaardig schip wat je nooit in een kanaal zult zien voer door een absurd smal kanaal dat door een klein dorpje liep. Het toch al hoge water klotste daardoor voortdurend over de rand van de kade en stroomde royaal het dorp in. Ik was natuurlijk een van de dorpelingen die verbijsterd naar het toestromende water keek. Zo waren er aardige varianten die mij ten deel vielen.

Kent u ze? Dergelijke informatieve dromen? Ze gaan altijd over delen van onszelf.

De wereld van het ongeziene zit vol met aanwijzingen die ons in ons waakbewustzijn vaak dreigen te ontgaan. Informatieve dromen vormen daar een onderdeel van. Dan heb ik het niet over de verwerkingsdromen of over afwerkende dromen aan het begin of einde van de nacht maar over die dromen tussen 2 uur en half 5 die we ons jaren later nog herinneren. De zichtbare wereld kent deze aanwijzingen van de ziel natuurlijk ook.

Zoals u weet is de evolutie van de aarde afhankelijk van de evolutie van ons als mensheid.

Hoe zou het dan toch zitten met de huidige toename aan overstromingen in de wereld? En de gebieden van grote droogte?

Zouden we deze dan ook als aanwijzingen over onze huidige emotionele gesteldheid als mensheid kunnen zien? Of voelen we hierbij misschien de neiging om onze visie dat alles met elkaar verbonden is en het grote ook het kleine weerspiegelt, toch maar even te verlaten?

Een geurige herinnering

Mary van Eeghen-Boissevain (1869-1959) verkreeg na haar scheiding in 1921 het landgoed 'De Duinen' uit de boedel. Zij ontving hier onder meer de beroemde Indiase dichter Rabindranath Tagore. Hieronder vertelt zij over dat bezoek. Het landgoed 'De Duinen' is thans het Internationaal Theosofisch Centrum te Naarden.

In september 1920 mochten wij 'de Dichter' in ons huis in Holland verwelkomen. Ons huis lag aan de kust van de Zuiderzee en we hadden een weids en prachtig uitzicht op de ondergaande zon. Als ik terugkijk op de tijd die de Dichter bij ons doorbracht, steken twee levendige herinneringen in puur contrast af tegen de achtergrond van vele uren vol vreugde. Want dat was voor mij de grondtoon van de hele symfonie: vreugde, scheppende vreugde, levengevende vreugde; zijn liefde voor de natuur, de lucht, de wind, de bloemen. Vaak, toen hij bij ons was, herinnerde ik me de spreuk van een van de grote leermeesters van de mensheid: 'Tenzij u wordt als kleine kinderen, zult u het koninkrijk der hemelen niet binnengaan.' Ik heb hem ervaren als iemand die het dichtst bij het hart van de mens komt, via het hart van de natuur.

De eerste van de twee levendige herinneringen was toen hij ons huis binnenkwam. In de hal bleef hij staan, hief zijn hoofd op, sloot zijn ogen en was volkomen stil – toen boog hij zijn hoofd als het ware ter begroeting en liep verder door de kamer en terwijl hij langs een grote schaal met rode, levende rozen op de middelste tafel liep,

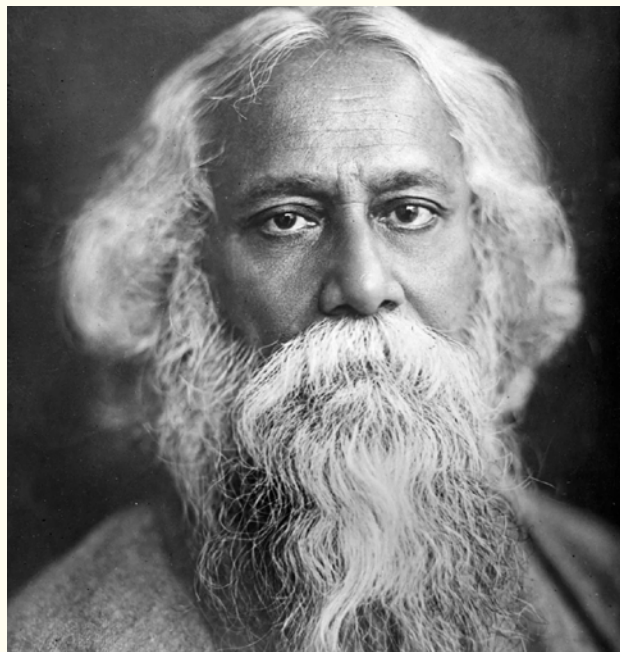
Huis De Duinen rond 1920

liet hij zijn vingers teder over de rozen glijden, vol begrip, liefde en herkenning. Dat gebaar onthulde hem evenzeer aan ons als zijn gedichten.

De tweede herinnering is van een avond. Een jong meisje zong een paar van zijn gedichten, op westerse muziek gezet. Destijds wisten we niet dat elk van zijn liederen een eigen muziek had, dus we waren onwetend van onze zeer domme poging om de zeer te beklagen dichter te vermaken. Er waren ook liederen van Schumann, die meer gewaardeerd werden. Nadat de gasten vertrokken waren, zat de dichter voor de open haard, zijn handen gevouwen op zijn knieën, starend in het vuur. Ik vroeg hem: 'Meester, wilt u ons uw eigen liederen in uw eigen woorden laten horen? Mogen we deel hebben aan het leven dat tot uitdrukking komt wanneer u uw Indiase muziek zingt?' Grote stilte! Beneden in de hal tikte de oude Hollandse klok de tijd weg – het hout viel samen in het vuur en wierp een fontein van vonken in de stilte – we wachtten – toen verhief hij zijn stem en zei:

'Dit is het lied dat we zingen bij zonsondergang. We zitten en kijken uit over enorme afstanden, we zingen over de droefheid van het menselijk bestaan, ook over het verlangen in ons hart naar vereniging met God, we zingen over de vreugde van onze zintuigen wanneer we het licht zien, de liederen horen, alle delicate geuren van Moeder Aarde ruiken wanneer de zon ondergaat. We zingen over de liefde in ons hart, niet alleen de liefde van één man voor één vrouw, maar over de liefde in het hart van de mensheid, het verlangen, het verdriet, de pijn en de vreugde van de hele wereld – dat is ons zonsondergangslied.'

De stem van de dichter steeg op naar de door vlammen verlichte spanten; ze zonk en werd als een fluit, zwol weer aan in golven of nam de schaduwen en beelden van

de vlammen over; horen en zien versmolten tot één grote ervaring; vreugde en verdriet kwamen uit één bron diep in het hart van de wereld, en uit de hoogten daarboven; de tijd was er niet; de klok had zijn vermogen om ons een boodschap te brengen verloren – we hoorden hem niet. We werden opgetild en samengevoegd tot eenheid met Liefde en Mededogen. Dat uur zal in onze harten voortleven zolang we leven.

Er zijn twee spreuken die ik u wil voorleggen, omdat ze zo typerend zijn voor de levensvisie van de Dichter.

ITC St. Michael's House nu

Eén spreuk werd uitgesproken toen we het hadden over de opvoeding van vrouwen en hun plaats in het leven. De dichter zei: 'Leer meisjes beseffen dat hun grootste invloed ligt in het persoonlijke contact met hun omgeving bij het inrichten van een thuis of bij de opvoeding van kinderen. Daarom moeten ze getraind worden om vrij en met plezier te delen wat ze geleerd hebben. De sfeer van cultuur en licht die zo ontstaat, is het centrum van een mooi huiselijk leven. Er moet veel moeite gedaan worden om meisjes te leren zich uit te drukken in mooie en eenvoudige taal, om hun kennis en ervaring, hun wijsheid, hun gedachten, hun dromen en hun visioenen te delen. De legendes van de wereld worden vereeuwigd door de gave van vrouwen om verhalen te vertellen. Terwijl mannen zich waarachtig en goed kunnen uiten in werk en actie, doet een vrouw dat het beste door persoonlijk contact met haar omgeving. Het is voor kinderen gemakkelijker om te leren door verhalen dan door boeken. En zo kan een gecultiveerd en mooi thuis hun invloed zijn door de gave van verhalen vertellen.' 'De vrouwen die voor de kinderen van de wereld zorgen, moeten verhalenvertellers zijn en zo de fantasie van de kinderen de vrije loop laten.'

Het tweede gezegde ging over een beeld van Rodin, 'Bescherming' genaamd. De dichter zei: 'In India zouden we bescherming eerder als een statische kracht ervaren, zoals een vogel op een nest, of een Boeddha die stil en vol innerlijke vrede zit; jullie in het Westen zijn te gespannen. Kracht schuilt evenzeer in stilte als in beweging.'

Ik moet stoppen met schrijven over onze geliefde Dichter, maar het is moeilijk. Er trekken zoveel prachtige beelden aan mijn innerlijke blik voorbij.

*"Alles komt tot ons wat voor ons bestemd is
wanneer we de mogelijkheid creëren om het te ontvangen."*

Vertaling Marianne Plokker

Op zoek naar het Gulden Vlies *Douglas Keene*

Douglas Keene is National President van de Theosophical Society in Amerika. Hij is arts, werkte als huisarts in Alaska boven de poolcirkel, later trainde hij native doctors in Le Soto (Afrika). Hij is thans medisch directeur van een 'extended care facility' en woont in nieuw Hampshire. Dit artikel verscheen in *Quest magazine* Vol. 113:1 Winter 2025 onder de titel: *In Pursuit of the Golden Fleece*.

In de Griekse mythologie is de gevleugelde ram Chrysomallos de zoon van Poseidon, de god van de zee, en Theofane, de dochter van Bisaltes, die op zijn beurt de zoon was van Helios en Gaia (Zon en Aarde).

De ram redde Phrixus, een jongeman die op het punt stond geofferd te worden door zijn vader, de koning van Iolkos (een stad aan de Egeïsche kust van Griekenland, die tegenwoordig nog steeds bestaat als dorp), en nam hem mee naar Colchis, een streek aan de oostkust van de Zwarte Zee. Hier zocht Phrixus zijn toevlucht bij koning Aeëtes en offerde de ram aan Zeus. De ram veranderde in het sterrenbeeld Ram.

Chrysomallos betekent 'gouden wol'; de vacht van de ram was goudkleurig. Aeëtes hing de vacht aan een eik in een bos gewijd aan de Griekse god van de oorlog, Ares. Hier werd hij bewaakt door een grote slang die nooit sliep, de Colchische Draak.

Jason, de mythologische held, ging op reis met de grote held Heracles en vele krijgers op een machtig schip, de Argo, om de vacht te halen.

Op weg om de vacht te halen, stopten Jason en zijn metgezellen, de Argonauten, in het land van de Dolionen. Hier werden ze geconfronteerd met Gegeneeën (wat *aboriginal* betekent), afschuwelijke monsters met zes armen. Onder leiding van Heracles slachtten de Argonauten de 'koppige, waanzinnige aanvallers' (zoals ze worden beschreven in het beroemde epische gedicht de Argonautica) af.

Na vele uitdagende avonturen die kenmerkend zijn voor mythologische figuren (in deze rol worden ze helden genoemd), en met de hulp van Medea, de dochter van Aeëtes, slaagde Jason erin alle kwade krachten af te weren en het doel van zijn zoektocht te verkrijgen.

In de legenden van de Grieken en vele andere volkeren verschijnen monsters, demonen, duivels en slangen vaak als obstakels voor het bereiken van het nagestreefde doel. Wat onze eigen innerlijke ontwikkeling betreft, zijn ze vaak metaforen voor innerlijke obstakels die we tegenkomen als we aan een spirituele reis beginnen. Ze symboliseren de zwakheden en tekortkomingen die we moeten overwinnen om zuivering en verlossing te zoeken. Wij moeten hen 'doden' om vooruit te komen.

We zien meestal dat de held wordt bijgestaan door een onwaarschijnlijke begeleider, die vaak verbonden is met het goddelijke, die dient als beschermer, gids en leraar. Elke beproeving is erop gericht de held kracht te geven en hem of haar door tegenspoed heen te loodsen, zodat hij of zij de prijs kan claimen. Hoewel velen falen en vallen, zal de held voorwaarts gaan, zelfs als het op een bepaald punt in de lange en moeizame reis lijkt of alles verloren is.

Er zou wel eens een kern van waarheid in deze oude mythe kunnen zitten. Het Gulden Vlies klinkt misschien fantastisch, maar in bepaalde regio's van de Zwarte Zee legden de bewoners vroeger vachten in rivieren om goudvlokken op te vangen. Dit zou dit raadselachtige detail kunnen verklaren.

Jason vindt het Gulden Vlies van een heilige boom in het Aresbos. De kop van de beschermer van het vlies, de Draak-Slang, schiet naar de held toe. De godin Athena, met helm en aegismantel, houdt toezicht op de onderneming. Achter haar staat een Argonaut en de boeg van het schip Argo. Attische roodfigurige vaas, toegeschreven aan de Orchideeënschilder, ca. 470-60 v.Chr., Metropolitan Museum of Art.

Wat is de boodschap van deze mythologische reis? Waar staat het Gulden Vlies voor? Eén interpretatie is dat het een symbool is van iets wat bijna onbereikbaar is of niet gemakkelijk te verkrijgen. Een andere is dat het vlies symbool is van verfijning van gevoeligheid, die ontwaking en spirituele zuiverheid teweegbrengt.

Hoe dan ook, de reis van de held staat centraal in de Griekse mythologie en in die van de meeste andere culturen. Het omvat meestal een moeizame zoektocht naar iets ongrijpbaars, iets goddelijks en krachtigs dat beschermd wordt door allerlei soorten obstakels, woest en mysterieus en vaak ongekend.

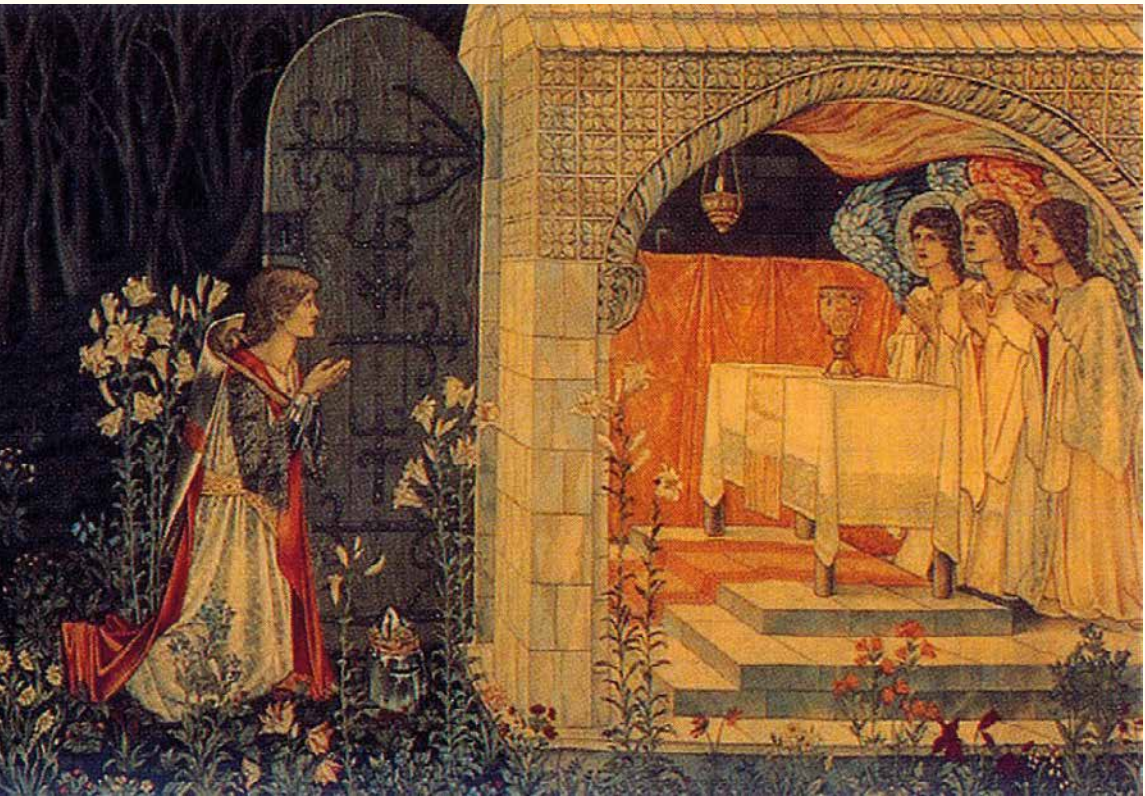

Edward Burne-Jones, *Sir Galahad vindt de Heilige Graal* (1891-1894)

Het verhaal van de Heilige Graal in de Arthur-verhalen is een ander voorbeeld. De vroegste versie van deze legende (die vele varianten kent) is te vinden in de versroman *Perceval*, aan het einde van de twaalfde eeuw geschreven door de Franse dichter Chrétien de Troyes. Hierin ziet de jonge Perceval (of Percival), die ridder wil worden, de Graal tijdens een mysterieuze processie in een betoverd kasteel. De Graal wordt gedragen door een jonge vrouw.

Perceval is nieuwsgierig naar deze vreemde processie, maar vraagt niet waar het over gaat. Later krijgt hij te horen dat dit een vergissing was, want als hij de 'graalvraag' had gesteld, zou een vloek van het land zijn weggenomen. Perceval gaat op zoek naar de Graal, maar in Chrétien's onvoltooid gedicht vindt hij hem niet. In een andere versie onderneemt Arthurs ridder Sir Galahad, die zuiver van hart is, deze missie en krijgt uiteindelijk een visioen van de Graal.

De Heilige Graal is synoniem geworden van een zeer begeerlijk object, maar dat verhuld en verborgen is en dat grote offers vereist om te verkrijgen. Koning Arthur beseft dat hij de Heilige Graal niet kan vinden, maar misschien zijn gezuiverde ridder wel. Deze figuren kunnen worden geïnterpreteerd als aspecten van onszelf.

Zoals Joy Mills schrijft in *Entering on the Sacred Way*:

De held van deze legende is een argeloze en onschuldige jongeling, de zoon van een weduwe, die op zoek is naar een moeilijk te vinden schat... Wat relevant is voor onze huidige studie, is dat we in de Percival- of Parzifal-versie van de legende een precieze illustratie vinden van de vereisten voor discipelschap, de essentiële elementen voor het bereiken van 'koningschap' of 'adeptschap' door de aspirant.

Ook hier zien we de worsteling van de hoofdpersoon, vastberaden en offerbereid op zoek naar het magische icoon, bereid om alles op te offeren en om comfort, thuis en gemeenschap achter te laten in de hoop die heilige plek te bereiken. Dit lijkt op Gautama die de bescherming (of liever gezegd overbescherming) van zijn familie en hoge rang verlaat om de wereld te verkennen op zoek naar zingeving en waarheid. Uiteindelijk bereikt hij de verlichting en wordt hij de Boeddha.

Zijn dit slechts verhalen van mensen lang geleden en ver weg, of is de symboliek ervan ook van toepassing op ons eigen leven? Is het relevant voor onze eigen uitdagingen hier en nu?

H.P. Blavatsky (HPB) schreef veelvuldig over deze zoektocht naar het bijna onbereikbare en haar boek *De Stem van de Stilte* is in wezen een verhandeling over het spirituele pad. Een andere belangrijke tekst begint:

Er is een weg, steil en doornig, vol gevaren van allerlei aard, maar toch een weg, een die leidt naar het hart van het Universum.

‘Gevaren van allerlei aard’ kunnen zeker intimiderend zijn. Dit is geen vrijblijvende oefening en de beloningen komen niet zomaar. De zoeker moet bereid zijn alle gehechtheden op te geven om zijn of haar doel te bereiken. Maar zoals HPB ons vertelt, voor degenen die zich inzetten voor de reis – en uiteindelijk voor de ‘beloning’ – is er een pad omhoog. Als we er niet klaar voor zijn, zullen we falen. Maar zelfs bij falen worden lessen geleerd. Falen is niet permanent. Elk avontuur bereidt ons voor op het volgende.

Annie Besant gebruikt in haar boek *The Outer Court* de metafoor van een tempel met een buitenhof bovenop een berg. Ze schrijft:

Als we de tempel nader bekijken, als we proberen te zien hoe die tempel is gebouwd, zien we in het midden ervan het heilige der heiligen. Rondom het midden bevinden zich vier voorhoven, die het heilige der heiligen als concentrische cirkels omringen, deze bevinden zich allemaal binnen de tempel... Dus allen die het midden willen bereiken, moeten één voor één door deze vier poorten gaan. En buiten de tempel is nog een andere omheining – de buitenhof – en in die voorhof bevinden zich veel meer personen dan binnen de tempel te zien zijn. Kijkend naar de tempel, de voorhoven en het bergpad dat eronder slingert, zien we het beeld van de menselijke evolutie, en het pad waarlangs het ras loopt en de tempel die zijn doel is.

Dit beeld geeft ons metaforisch het weidse panorama waar de meesten van ons blind voor zijn, terwijl we, geïncarneerd in één leven, worstelen om onze eigen richting en doelen te vinden. Maar door de tempel als baken te gebruiken, kunnen

we onze voortgang om onze weg naar de berghelling te vinden sturen met een veel gerichtere en intensievere inspanning. Zelfs de tussenliggende doelen zijn ons misschien grotendeels onbekend, maar als we dit leidende ideaal volgen, zal onze reis beloofd worden.

Ieder van ons kan zich afvragen waar we ons aan committeren. Wat zal ons Gulden Vlies zijn – datgene waaraan we bereid zijn ons op te offeren, onze inspanningen, onze passie en zelfs ons leven te wijden? Zijn we bereid ons in het onbekende te storten en onze demonen en onzuiverheden te verslaan? Het lijkt misschien een reis zonder einde, en kan zelfs vele levens duren. Maar we zijn niet alleen, en er is hulp voor wie die zoekt. Zijn we er klaar voor?

Vertaling Marianne Plokker

Parcival. Bibliothek heidelberg

Zuiverheid als leidraad op het pad naar zelfverwerkelijking *Ingmar de Boer*

Een van de mogelijke drijfveren om het spirituele pad te betreden is de drang of het streven, naar innerlijke zuivering. Op het pad naar zuiverheid komen we vroeg of laat op een kruispunt van wegen. We kunnen a) streven naar een absolute vorm van zuiverheid of b) voortdurend op weg zijn in een proces van zuivering, waarbij perfectie niet het einddoel is, maar het proces zelf ons tot doel wordt.

Absoluut of relatief zuiver?

Absolute zuiverheid wil zeggen: iets is zuiver of onzuiver en er is geen middenweg. Zo kunnen we bijvoorbeeld constateren dat een bepaald watermonster 100% zuiver is of niet. Het kraanwater in Nederland is in die zin geen zuiver water. Het is een mengsel waarin naast andere stoffen ook veel water te vinden is. Voordat het water uit onze kraan stroomt wordt er een reinigingsproces toegepast dat een zekere graad van zuiverheid oplevert. Zoals we weten komt in de natuur op aarde geen absoluut zuiver water voor. Toch wordt vaak in termen van absoluut zuiver en onzuiver gesproken en gedacht, waar het eigenlijk gaat om graden van relatieve zuiverheid. We 'verabsoluteren' dan een toestand die in werkelijkheid relatief is, meestal omdat dat in een bepaalde situatie makkelijker of duidelijker is.

Symbolen van zuiverheid

In de menselijke psyche, en daarom ook in de religie van de mens, komt wel absolute zuiverheid voor. In bepaalde christelijke tradities vinden we bijvoorbeeld de maagd Maria als symbool van zuiverheid. Maria figureert in de vier evangeliën als de moeder van Jezus, en is daarmee in de eerste plaats een moedersymbool. Omdat Jezus in de christelijke theologie een goddelijke status heeft gekregen, moet ook de moeder van Jezus iets goddelijks in zich hebben. Uit het feit dat Jezus (de Christus) zich presenteerde als de zoon van God kwam een lastig probleem voort. Hij kon niet zowel de zoon God zijn als die van Jozef. Dit probleem werd opgelost met het leerstuk van de maagdelijke geboorte.

In de wereld van verschijnselen kan een moeder echter geen maagd zijn. Blijkbaar is dit een ideaalbeeld en geen werkelijkheid. Gezien in termen van de zuiverheid van kraanwater hebben we hier te maken met absoluut zuiver water. Als we ons voorstellen dat iemand in de werkelijkheid dit symbool zou belichamen, zien we gemakkelijk dat het in psychische zin niet goed met hem/haar zou gaan. Carl Gustav Jung zou misschien zeggen dat de persoon 'geïdentificeerd is met een archetype'. Het symbool van Maria krijgt op die manier voor sommigen een nieuwe betekenis, het wordt een symbool van een bepaald psychisch probleem. Het symbool van het streven naar absolute zuiverheid wordt dan een symbool van de onderdrukking van natuurlijke driften in de mens. Kijken we hiernaar vanuit een occult perspectief, kunnen we zien dat er in deze situatie geen vrij contact meer is tussen de vitale energieën in de mens en de aspiraties van zuiverheid.

Zuiverheidsmagie

In het oerdenken van de mens is het idee verankerd dat wanneer men lichamelijk of zelfs geestelijk in contact is met iets, men er de magische invloed van ondergaat. Dit principe is in de evolutie bijvoorbeeld van nut wanneer men in aanraking komt met iemand die een besmettelijke ziekte heeft. Dit oeridee is dus een instinctief beschermingsmechanisme tegen besmetting. Overtuigende voorbeelden van deze manier van denken vinden we ook nog in onze huidige tijd in de 'witchcraft' van West-Afrika, waar kinderen waarvan men om een of andere reden overtuigd is dat ze onder invloed van hekserij staan, van de ene op de andere dag uit de gemeenschap worden gestoten en dan gedwongen zijn zonder beschutting of familie in de natuur te overleven. Gezien met 'Westerse ogen' is er niets mis met deze kinderen, behalve dat ze psychisch lijden omdat ze van huis en haard zijn verdreven.

Een dergelijke manier van denken, waarbij een zuiverheidsideaal wordt ingezet om anderen als onzuiver te bestempelen, kan in een religieuze context of in een spirituele organisatie veel schade aanrichten. Deze opvatting van magie zouden we kunnen zien als een teruggang in de ontwikkeling van het denken, in plaats van een vooruitgang op het pad.

Geestelijke kracht

In de evangeliën bijvoorbeeld, vinden we dat Jezus deze wijze van denken doorzag en zich ertegen verzette. Als hij in Mattheus 9:10-13 aan tafel zit met 'zondaars en tollenaars', en de Farizeeën daarover verontwaardigd zijn, zegt hij: 'Niet de gezonde mensen hebben een dokter nodig, maar de zieken'. Hij maakte zich blijkbaar op dat moment geen zorgen dat hij zich hierdoor sociaal zou isoleren of door hun slechte gedrag zou worden 'besmet'. Integendeel, hij genas melaatsen en nam de risico's die hij zelf daarbij liep voor lief. Als we geestelijk sterk genoeg zijn, vormen deze dingen geen bedreiging meer. Naarmate we vorderen op het spirituele pad neemt onze geestelijke kracht toe. We worden niet steeds kwetsbaarder, maar steeds weerbaarder. We kunnen vanuit onze kracht steeds meer handelen in dienst van de mensheid.

Eén Dag In De Lente

*Op een dag in de lente, kwam een vrouw, in mijn eenzame bossen,
in de lieflijke vorm van de Geliefde.*

*Kwam, om aan mijn liederen, melodieën te geven,
om aan mijn dromen, zoetheid te geven.*

Plotseling brak een wilde golf over de oevers van mijn hart en verdrong alle taal.

*Aan mijn lippen kwam geen naam, ze stond onder de boom,
draaide zich om, keek naar mijn gezicht, bedroefd door pijn,
en met snelle stappen kwam ze bij me zitten.*

*Mijn handen in de hare nemend, zei ze:
'Je kent me niet, en ik jou niet - ik vraag me af hoe dit kan?'*

*Ik zei: 'We zullen samen een brug bouwen voor altijd tussen twee wezens,
elk voor de ander onbekend, dit gretige wonder is in het hart van de dingen.'*

*De kreet die in mijn hart is, is ook de kreet van haar hart;
de draad waarmee ze me bindt, bindt haar ook.*

*Haar heb ik overal gezocht, haar heb ik in mijzelf aanbeden,
verborgen in die aanbidding heeft ze mij ook gezocht.*

De brede oceanen overstekend, kwam ze om mijn hart te stelen.

Ze vergat terug te keren, omdat ze haar eigen hart had verloren.

*Haar eigen charmes hebben haar verraden, ze spreidt haar net,
wetende niet of ze zal vangen of gevangen worden.*

Rabindranath Tagore

TVN-leden die het stoffelijk
lichaam hebben afgelegd:

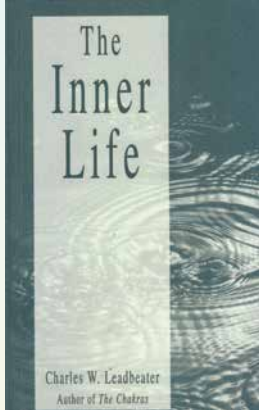
Op 27 september 2025 is overgegaan Maria Antonia Dikshei uit Groesbeek.
Zij was 81 jaar en lid sinds 15 april 2015

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Charles W. Leadbeater (1854 - 1934)

The inner life

Uitg. Theosophical Publishing House, 1st ed. 1910, repr. 1978 – 383 pag.

Softcover, ISBN: 9780835605021 – prijs € 21,50

De Theosoof Charles Leadbeater zei dat een helderziende simpelweg iemand is die het vermogen ontwikkelt om te reageren op een octaaf meer uit het enorme scala aan mogelijke trillingen en zo 'meer van de wereld kan zien dan mensen met een beperktere waarneming'. En wat een wereld beschrijft Leadbeater ons in deze pagina's - een wereld van Meester-Adepten en hun leerlingen, onaanbeoorde menselijke krachten en mogelijkheden, oude Mysteriën, Deva's en Natuurgeesten. Kortom, de onzichtbare werking van het universum...

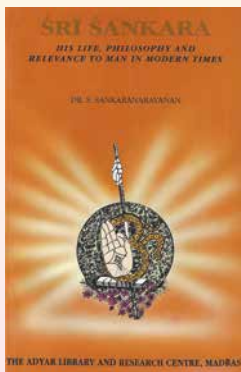
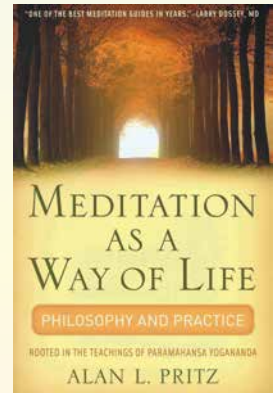
Alan L. Pritz

Meditation as a way of life – philosophy and practice rooted in the teachings of Paramahansa Yogananda

Uitg. Quest books, 2014 – 259 pag.

Softcover, ISBN 9780835609289 – prijs € 17,95

Dit boek brengt verworven kennis op een praktische manier over om mensen te helpen een levensstijl te creëren die geworteld is in spirituele discipline en een meditatieve beoefening, die effectief is, ongeacht religieuze overtuiging en universeel toepasbaar. De gebruikte methoden en principes worden gepresenteerd vanuit het perspectief van de auteur, dat gebaseerd is op de leringen van de spirituele meester Paramahansa Yogananda (1893 – 1952).

Dr. S. Sankaranarayanan

Śrī Śaṅkara – Life, Philosophy and Relevance to Modern Times

Uitg. The Adyar Library and Research Centre (ALS general 14), 2011 – 347 p.

Softcover, ISBN 9788185141145 – prijs € 15,00

Eeuwen geleden leefde Sri Sankara, de vooraanstaande filosoof van Bharat, en predikte hij een levenskunst die India hielp bij het grotendeels behouden van haar cultuur, haar politieke eenheid in het onrustige tijdperk waarin hij leefde. Zijn filosofie van non-dualisme benadrukt de fundamentele eenheid en totale harmonie van alle levende wezens, beziel en onbeziel. "Alleen eenheid is echt; heb haar lief en zoek er je toevlucht toe", was zijn boodschap. Heden ten dage weer heel actueel.

Adressen Theosofische Vereniging

Secretariaten van loges (l) en centra (c), (b) = met bibliotheek

- Amersfoort (l,b):** Contact: Martie Velthuis Burgemeester Penstraat 28 3741AH Baarn
E-mail: amersfoort@theosofie.nl - Website: theosofieamersfoort.nl
- Amsterdam (l,b):** Bijeenkomsten: bovenzaal Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Contact: Mw. M. Polman - E-mail: logeamsterdamtvn@xs4all.nl
Website: amsterdam.theosofie.nl
- Apeldoorn (c):** Mw. M.W. Meek-Mennega, Burg. Tutein Noltheniuslaan 3
7316 BD Apeldoorn - E-mail: apeldoorn@theosofie.nl
055 522 19 83 - Website: apeldoorn.theosofie.nl
- Den Haag (l):** Bijeenkomsten: zaal naast de Vrij Katholieke kerk Sint Albaan
Rietzangerlaan 2A, 2566 SV Den Haag
Contact: Jan Willem Renssen - E-mail: tvndenhaag@gmail.com
Website: www.theosofiedenhaag.nl
- Haarlem (c):** Contact: Georges van den Boorn
E-mail: esoterie.kennemerland@gmail.com - 06 12 09 45 35
- Naarden (l,b):** Ingmar de Boer - E-mail: naarden@theosofie.nl - 035 694 01 80
Website: naarden.theosofie.nl
- Nijmegen (c):** Bijeenkomsten: De Vuurvlieg, Tweede Oude Heselaan 179A - Nijmegen
Contact: Annette Leenders-Siebers - E-mail: nijmegen@theosofie.nl
06 58 95 90 23 - Website: www.theosofienijmegen.nl
- Roermond (c)** Contact: Joan Slagers - E-mail: theosofieroermond21@gmail.com
06 23 84 12 88 - Website: theosofieroermond.nl
- Rotterdam (l):** Bijeenkomsten: Proveniersstraat 30B, 3033 CJ Rotterdam
Contact: Rasul van Die - zie: info@theosofierotterdam.nl
website: www.theosofierotterdam.nl - 06 18 69 70 84
- Utrecht (l,b):** Bijeenkomsten: Kruisstraat 307, 3581 GK Utrecht
Contact: Karin van Beers - E-mail: secretaris@theosofieutrecht.nl
06 25 02 31 21 - Website: www.theosofieutrecht.nl
- Zeeland (c,b):** Saskia Campert, secretaris,
E-mail: tvzeeland@gmail.com - 06 26 05 61 63
Website: theosofiezeeland.nl
Facebook pagina: Theosofie Centrum Zeeland
- Zwolle (l,b):** Bijeenkomsten: Gebouw van de VKK te Zwolle, van 19.30 tot 21.30 uur
Bijeenkomsten: Enkstraat 44 - 8012 TX Zwolle
Contact: Mw. C. Kerssen - E-mail: c.kerssen@online.nl - 06 41 46 97 67

Adressen België: Website: <https://ts-belgium.be>

Antwerpen Bijeenkomsten: Milisstraat 22, B-2018 Antwerpen
Loge Antwerpen (l,b): E-mail: loge.antwerpen@ts-belgium.be - Telefoon 0032 476 87 99 68

Witte Lotus (l,b): Website: www.logewittelotus.be
E-mail: loge.witte.lotus@ts-belgium.be
Telefoon 0032 486 63 19 97 & 0032 476 87 99 68

Open Paradigma (l,b): Website: www.openparadigma.org - Telefoon 0032 474 32 53 38
E-mail: open.paradigma@gmail.com & loge.open.paradigma@ts-belgium.be

Brussel (l,b): Bijeenkomsten: Geuzenplein 8, B-1000 Brussel
E-mail: info@ts-belgium.be - 0032 486 63 19 97 & 0032 476 87 99 68

Gent Bijeenkomsten:

Tak Vrede (l): Kollekasteel, Groenestaakstraat 66-68, B-9030 Mariakerke
E-mail: tak.vrede@ts-belgium.be - Telefoon 0032 476 87 99 68

Secretariaat, Uitgeverij en Theosofische boekhandel Adyar, Bibliotheek

Tolstraat 154
1074 VM Amsterdam
Telefoon 020 676 56 72
E-mail: info@theosofie.nl
Website: www.theosofie.nl
Facebook:
Theosofische Vereniging in Nederland
Open:
woensdag t/m zaterdag
van 13:00 - 17:00 uur

Hoofdbestuur

Ingmar de Boer (voorzitter)
035 694 0180
Adriaan Klaasse (penningmeester)
Richard van den Boomen (lid)
Christ Tielemans (lid)
Pauline van Tol (lid)
secretaris: functie vacant

Lidmaatschap

Contributie € 79,-
(incl. Theosofia)
gezinsleden € 40,-
(zonder Theosofia)

Aanmeldingsformulieren zijn bij het secretariaat verkrijgbaar of via de website.

Betalingen

t.n.v. Theosofische Vereniging in Nederland, Amsterdam
IBAN: NL31 INGB 0000 1919 10
BIC: INGBNL2A

Internationaal Theosofisch Centrum

Valkeveenselaan 19
1411 GT Naarden
035 694 5121
E-mail: info@itc-naarden.org
Website: www.itcnaarden.org

België

Geuzenplein 8
B-1000 Brussel
Sabine Van Osta (voorzitter)
0032 486 63 19 97
E-mail: president@ts-belgium.be

The Theosophical Society (Adyar)

The Theosophical Society (TS) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. De TS heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India, en is actief in zestig landen; de Theosofische Vereniging in Nederland is de Nederlandse afdeling van de TS. Om verwarring met andere theosofische groepen te voorkomen wordt in *Theosofia* achter de officiële naam 'The Theosophical Society' tussen haakjes '(Adyar)' vermeld.

The Theosophical Society (Adyar) bestaat uit studenten die bij iedere religie aangesloten kunnen zijn, of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging onderschrijven (zie achterkant omslag), dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen, dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging, dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen.

Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar waarheid. Zij zijn van mening dat waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen.

Zij zien waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma dat wordt opgelegd door een autoriteit. Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aannames. Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen. Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen. Zij zien elke religie als een uitdrukking van de goddelijke wijsheid. Zij geven er de voorkeur aan om religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om goddelijke wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals waarheid het doel is, is vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden.

Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde.

Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de wetenschap van de geest terug, door de mens te leren de geest te zien als zijn werkelijk zelf, en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan.

Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen, zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de TS bestuderen deze waarheden, en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken, is welkom als lid. Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

De missie van de Theosophical Society (Adyar) is:

Het dienen van de mensheid
door het ontwikkelen en verwerkelijken
van een zich steeds verdiepend inzicht
in de eenheid van alle leven, de tijdloze wijsheid
en spirituele zelf-transformatie.

De doeleinden:

Het vormen van een kern van de universele
broederschap der mensheid zonder onderscheid
van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur.

Het aanmoedigen van de vergelijkende studie
van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap.

Het onderzoeken van onverklaarde natuurwetten en
van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn.

Wilt u deze THEOSOFIA digitaal bekijken?

Scan de QR code hiernaast of ga naar:

www.theosofie.nl/tijdschrift-t/editie-2025/december/

